

Broedvogels van Texel Vogelboulevard in 2024

Bram Ubels

Sovon-rapport 2025/01

Broedvogels van Texel Vogelboulevard in 2024

Bram Ubels

Sovon-rapport 2025/01
Dit rapport is samengesteld
in opdracht van Vereniging
Natuurmonumenten

Colofon

© Sovon 2025

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Natuurmonumenten

Illustratie omslag: Bram Ubels

Wijze van citeren: Ubels B. 2024. Broedvogels van Texel Vogelboulevard in 2024. Sovon-rapport 2025/01. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

ISSN-nummer: 2212 5027

Inhoud

Samenvatting.....	4
1. Inleiding.....	5
2. Beschrijving van het gebied	6
3. Werkwijze	9
3.1. Methode & veldwerk	9
3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens	9
3.3. Weers- en andere omstandigheden.....	10
3.4. Afwijkingen/foutendiscussie	10
4. Resultaten.....	12
4.1. Aantallen en dichtheden	12
4.2. Reproductie.....	13
4.3. Vergelijking met eerdere karteringen	13
4.4. Soortbesprekingen.....	13
5. Evaluatie	20
6. Literatuur	21
Bijlage 1. Vergelijkingen met eerdere karteringen	22
Bijlage 2. Soortkaarten inventarisatie 2024	27

Samenvatting

In 2024 is in opdracht van Natuurmonumenten De Vogelboulevard (113 ha) gekarteerd op broedvogels. Er zijn vijf integrale bezoeken gebracht die meest voor zonsopgang aanvingen. Er is geen nachtbezoek gebracht. Er is in totaal 35 uur en 18 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 18,7 minuten/ha.

In totaal werden in de het geïnventariseerde gebied 42 soorten vastgesteld als broedvogel die allen integraal zijn gekarteerd (tabel 3). De Vogelboulevard is belangrijk voor een scala aan kustbroedvogels waaronder enkele koloniebroeders die zich in hoge dichtheden op de broedeilanden vestigen. De meest voorkomende soorten waren Kokmeeuw (3046 paar), Grote Stern (2932), Grauwe Gans (198), Kluut (193) en Visdief (139). Van de aangetroffen soorten staan er 14 op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten. De Noordse Stern staat te boek als ernstig bedreigd. Wintertaling, Slobeend, Bontbekplevier, Grote Stern, Dwergstern dragen de status kwetsbaar en Smient, Grutto, Tureluur, Visdief, Veldleeuwerik, Graspieper, Gele Kwikstaart en Kneu staan als gevoelig aangemerkt.

Pas een paar jaar oud, Nieuw Buitenheim bestaat uit een combinatie van broedeilandjes en kruidenrijk grasland. 28 juni. Foto: Bram Ubels.

1. Inleiding

In 2024 zijn in opdracht van Natuurmonumenten zeven natuurgebiedjes langs de Vogelboulevard op Texel (samen 113 ha) gekarteerd op broedvogels. De inventarisatie vond plaats in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL), waarin onder andere het monitoren van broedvogels in een zesjarige cyclus wordt vereist en waarvan de resultaten worden gerapporteerd aan de betreffende provincie.

De kartering levert inzicht in de lokale avifauna door informatie te verzamelen over de aanwezigheid, verspreiding en aantallen van broedvogels. Het doel van de inventarisatie is tweeledig en dient 1) ter verantwoording voor het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en Natura 2000/Vogelrichtlijn, waarin o.a. het monitoren van broedvogels in een zesjarige cyclus wordt vereist en waarvan de resultaten worden gerapporteerd aan de betreffende provincie en de Europese Commissie, en 2) ten behoeve van de interne kwaliteitsbeoordelingen en beheerevaluaties van Natuurmonumenten.

In dit rapport worden de resultaten van de kartering beschreven. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de verschillende landschapstypen in het onderzoeksgebied en enkele typerende kenmerken. Hoofdstuk 3 beschrijft de gebruikte methodiek voor zowel het inventarisatiewerk als de verwerking van de geregistreerde waarnemingen. Eveneens is een beschrijving van de weersomstandigheden opgenomen. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de resultaten beschreven en nader toegelicht. Daarnaast wordt ingegaan op relaties tussen relevante SNL-beheertypen in de gebieden en de lokale avifauna, worden vergelijkingen gemaakt met eerdere karteringen en zijn beschrijvingen opgenomen van verschillende kenmerkende soorten. In hoofdstuk 5 worden de bevindingen geëvalueerd.

Jitske Esselaar trad op als contactpersoon bij Natuurmonumenten. Wij willen haar bedanken voor de prettige samenwerking. Bram Ubels was projectleider vanuit het Sovon-kantoor en voerde het veldwerk uit. Willem van Manen was verantwoordelijk voor de begeleiding vanuit het Sovon-kantoor. Sovon-collega's Bas Hissel en Lara Marx worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit rapport. Willem van Manen van Sovon en Jitske Esselaar van Natuurmonumenten voorzagen het concept van commentaar.

Lieuwe Dijkse wordt bedankt voor zijn bijdrage in de vorm van reproductietellingen van een aantal kustbroedvogels in het gekarteerde gebied waarvan de resultaten zijn opgenomen in deze rapportage. Eelke Folmer voerde op 29 mei een dronevlucht uit boven Utopia om de Grote Sterns te tellen, waarvoor dank. Daarnaast worden de vogelwachters waarvan er iedere week twee waren gestationeerd bij Utopia bedankt voor de prettige ontmoetingen in het veld waarbij de aantallen vogels in Utopia werden besproken.

In dit rapport worden de soorten gepresenteerd volgens de systematiek van het International Ornithological Committee (IOC).

Grote Sterns in Utopia op 19 mei. Foto: Bram Ubels.

2. Beschrijving van het gebied

Het onderzoeksgebied behoort tot de bekendste en meest populaire gebieden onder vogelaars in Nederland. De Vogelboulevard op Texel bestaat uit negen natte binnendijkse natuurgebiedjes langs de oostkant van Texel waarvan er zeven zijn geteld. Van noord naar zuid gaat het om Utopia, het Wagejot, Minkewaal, Nieuw Buitenheim, Sluishoek, Ottersaat en de Petten (figuur 1). De aangelegde gebieden hebben gemeen dat ze bestaan uit ondiep brak open water met per gebied één tot vele eilandjes, gesitueerd aan de Waddenkust, door de zeedijk beschermd tegen hoogwaters. De eilanden bestaan uit zeelei met in meer of mindere mate aangebrachte schelpen en zijn zeer in trek bij kolonievogels en andere kustbroedvogels. In de loop van het seizoen raken de broedeilanden begroeid met gras en kruidenvegetaties en bieden dan meer dekking dan in het vroege voorjaar.

De omliggende vochtige graslanden zijn zeer kruidenrijk met bloemrijke vegetaties van onder andere kleine ratelaar, boterbloem en rode klaver en plaatselijk staan orchideeën. De weides worden tot diep in mei kort gehouden door overwinterende ganzen en het hele seizoen door lokale en overzomerende ganzen. Toch domineren later in het seizoen hogere grassen. Overal geldt een laat maai-beheer met verschillende maaidata en nabeweiding met schapen (15 juni – 1 juli - 15 juli). Voordat er gemaaid wordt worden geen grazers geplaatst. Hieronder volgt een korte beschrijving per gebied.

Utopia

Dit is het grootste (28 hectare) en meest noordelijke gebied, dat onderdeel is van de Vogelboulevard. In 1995 is dit voormalige landbouwterrein aangekocht door Natuurmonumenten. Utopia bestaat uit uitgebreide langgerekte broedeilanden in brak water die voorafgaand aan het broedseizoen worden gemaaid. In 2024 begroeienden de eilanden grotendeels gedurende het seizoen maar een deel van de noordelijke eilanden met een toplaag van schelpen bleef het hele seizoen open. Aan de noordwestkant ligt een wat groter en dieper water omsloten met een smalle rietkraag. De graslanden zijn bloemrijk.

Utopia tijdens een dronevlucht op 29 mei. Foto: Eelke Folmer.

Wagejot

Het Wagejot is een langgerekt ondiep brak water met een lang smal aangelegd schelpeneiland van ruim 450 meter in de lengte van de zoute kwelplas. De eilanden zijn in de winter van 2023-2024 hersteld, omdat ze grotendeels waren weggeslagen. Hierbij zijn er op een aantal plekken nieuwe schelpen aangebracht. Het Wagejot is ontstaan toen een klein stukje Waddenzee bij de aanleg van de nieuwe

zeedijk binnendijks is komen te liggen. In vrijwel het hele water kunnen langpotige steltlopers als Grutto en Kluut foerageren. Net uit de kant tegen de weg ligt een gordel van begroeide eilanden die vanwege de ligging minder in trek zijn en alleen aan mensen gewende vogels wagen hier een broedpoging. De westkant van het Wagejot is omsloten door de voormalige zeedijk begroeid met onder andere vlier en aan de zuidkant zorgen riet en bosschages voor meer broedgelegenheden voor zangvogels. Graslanden ontbreken hier.

Minkewaal

Dit is de kleinste eenheid van de Vogelboulevard (7 hectare). Het bestaat uit een kleine omdijkte kwelplas met een aantal zeer kleine (schier)eilandjes. Voor veel kustbroedvogels en koloniebroeders is de omvang te gering. Aan de zuidkant van de plas is in 1994 in de dijk een kunstmatige Oeverzwaluwwand aangelegd.

Nieuw Buitenheim en Sluishoek

Dit zijn de nieuwste aanwinsten van Natuurmonumenten in de Vogelboulevard. Nieuw Buitenheim en Sluishoek liggen tegen elkaar aan, gescheiden door een watergang van 25 meter. In de winter van 2017/2018 zijn deze gebieden aangelegd. Nieuw Buitenheim bestaat uit een ondiep brakwater met flauwe oevers en zeven grotere schelpeneilanden. In de noordwesthoek ligt een diepere zoetwaterplas van vier hectare met enkele kleine eilandjes en aan twee zijden een brede rietbegroeiing. Hier bevinden zich een kijkscherm en een vogelkijkhut. In Nieuwe Sluishoek zijn twee broedeilanden met flauwe oevers gecreëerd door het graven van een ondiepe gracht. Voor beide gebieden geldt dat de wateren zijn omgeven met kruidenrijk grasland van een behoorlijke omvang, met sloten en greppels die zorgen voor het nodige reliëf.

Ottersaat

Dit is een wat diepere plas van ruim vijf hectare met uitgebreide broedeilanden. De eilanden worden voorafgaand aan het broedseizoen vrijgehouden van vegetatie. Langs de randen bevinden zich zilte gras- en rietvegetaties.

De Petten

Dit gebied ligt binnendijks aan de Mokbaai. Het gebied bestaat uit natte graslanden met vele greppels, slootjes en open water. Het grootste open water bestaat uit ondiepe zoute kwel met enkele kleinere eilandjes.

De Petten met Den Hoorn op de achtergrond in de avondzon van 29 april. Foto: Bram Ubels.

Figuur 1. Overzicht van het gekarteerde gebied met toponiemen.

3. Werkwijze

3.1. Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de basiskarteringsmethode toegepast (van Manen 2024), gebaseerd op de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode (BMP) (Vergeer *et al.* 2023). Deze methode behelst het meermaals systematisch aflopen van het onderzoeksgebied in het voorjaar waarbij alle terreindelen worden bestreken en waarbij een selectie van relevante soorten in kaart wordt gebracht. Bij de kartering van de Vogelboulevard in 2024 zijn alle soorten vlakdekkend gekarteerd.

De BMP-werkwijze is gericht op het registreren van territorium-indicerende waarnemingen zoals zang, balts en alarmroepen, waarbij aandacht uitgaat naar uitsluitende waarnemingen. Dit zijn waarnemingen van twee of meer tegelijkertijd zingende of baltsende soortgenoten. In het geval van zeldzame soorten en soorten met grote, overlappende territoria wordt geprobeerd een zo hoog mogelijke (nestindicatieve) broedcode te verzamelen en de nestplaats zo nauwkeurig mogelijk te lokaliseren. Dit om de kans te verkleinen dat niet-broedvogels worden meegeteld en moeilijk te karteren soorten worden over- of onderteld.

Om verstoring in de kolonies te voorkomen en omdat alle gebieden die onderdeel uitmaken van de Vogelboulevard in het zicht liggen van de openbare weg en erg populair zijn onder vogelaars, werden de gebieden zo min mogelijk betreden en vooral met telescoop vanaf de zeedijk zorgvuldig bekeken. Utopia, Nieuw Buitenheim en de Petten konden vanaf de dijk niet volledig op alle soorten worden geteld. Deze gebieden zijn betreden door om het gebied te lopen en aan de achterzijde een insteek te maken. Betreding van deze gebieden werd enkel gedaan in de vroege ochtend. De achterkant van het Wagejot is bereikbaar vanaf een openbaar landweggetje en wandelpad dat er achterlangs loopt.

Aan het volledige onderzoeksgebied zijn vijf bezoeken gebracht in de periode april-juni (tabel 2). De bezoeken startten doorgaans rond zonsopgang en liepen door tot vroeg in de middag. Er zijn geen nachtbezoeken uitgevoerd en de tijd die dit bespaarde is geïnvesteerd in kolonietellingen. Er is in totaal 35 uur en 18 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 18,7 minuten/ha.

In het onderzoeksgebied gelegen kolonies van Kokmeeuw, Stormmeeuw, Visdief, Noordse Stern en Dwergstern konden vanaf de zeedijk of vanuit de kijkhut (Nieuw Buitenheim) met telescoop worden geteld. De Kolonie van Grote Stern in Utopia is op 29 mei met drone geteld. De kunstmatige Oeverwaluwwand in Minkewaal is eenmaal betreden om het aantal bezette pijpen te tellen.

Tabel 1. Bezoektijden aan het karteringsgebied in 2024.

Datum	Begintijd	Eindtijd	Bezoekduur	Teller
12-apr	07:11	13:00	05:49	Bram Ubels
29-apr	06:05	13:55	07:50	Bram Ubels
19-mei	05:30	12:17	06:47	Bram Ubels
29-mei	dronetelling			Eelke Folmer
4-jun	08:36	16:20	07:44	Bram Ubels
28-jun	06:57	14:05	07:08	Bram Ubels

In de gebieden Ottersaat, Sluishoek, Nieuw Buitenheim, Minkewaal en het Wagejot werd door Lieuwe Dijkse in het kader van het Sovon reproductiemeetnet Waddenzee het aantal jongen van Kokmeeuw, Visdief, Kluut en Scholekster dat vliegvlug werd bijgehouden. De gebieden werden bezocht op 11, 17 en 25 juni en 4 en 10 juli.

3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen van niet-kolonievogels ingevoerd op een tablet in de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming de soort, locatie, tijdstip en broedcode is vastgelegd. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, waarbij ze worden getoetst aan criteria en de geldige waarnemingen worden geïnterpreteerd en samengevoegd tot territoriumstippen. Voor de kartering in 2024 is gebruik gemaakt van de criteria voor basiskarteringen. Deze wijken licht af van de standaard BMP-criteria vanwege het kleinere aantal bezoeken. De datumgrenzen van een aantal soorten zijn iets verruimd om te compenseren voor de lagere trefkansen. De gebruikte clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database en zijn weergegeven op de

verspreidingskaarten. De stippen op de verspreidingskaarten geven vastgestelde territoria weer, waarbij een stip komt te liggen op de locatie van de waarneming met de hoogste broedcode (slechts in enkele gevallen de nestlocatie) of de laatste meetellende waarneming binnen het geïnterpreteerde territorium. Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral vanwege fouten of slordigheden bij invoer in het veld. De waarnemingen zijn zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden.

De meeste gebieden langs de Vogelboulevard kunnen goed geteld worden door zorgvuldig te observeren vanaf de zeedijk, in dit geval Utopia, 28 juni. Foto: Bram Ubels.

3.3. Weers- en andere omstandigheden

Het weer is van invloed op de vogelactiviteit en daardoor medebepalend voor de effectiviteit van het inventariseren. Slechte weersomstandigheden (regen, windkracht >4 Bft) kunnen leiden tot een lagere trefkans en op deze dagen is niet gekarteerd. In figuur 2 staan enkele gemiddelde weersvariabelen samengevat.

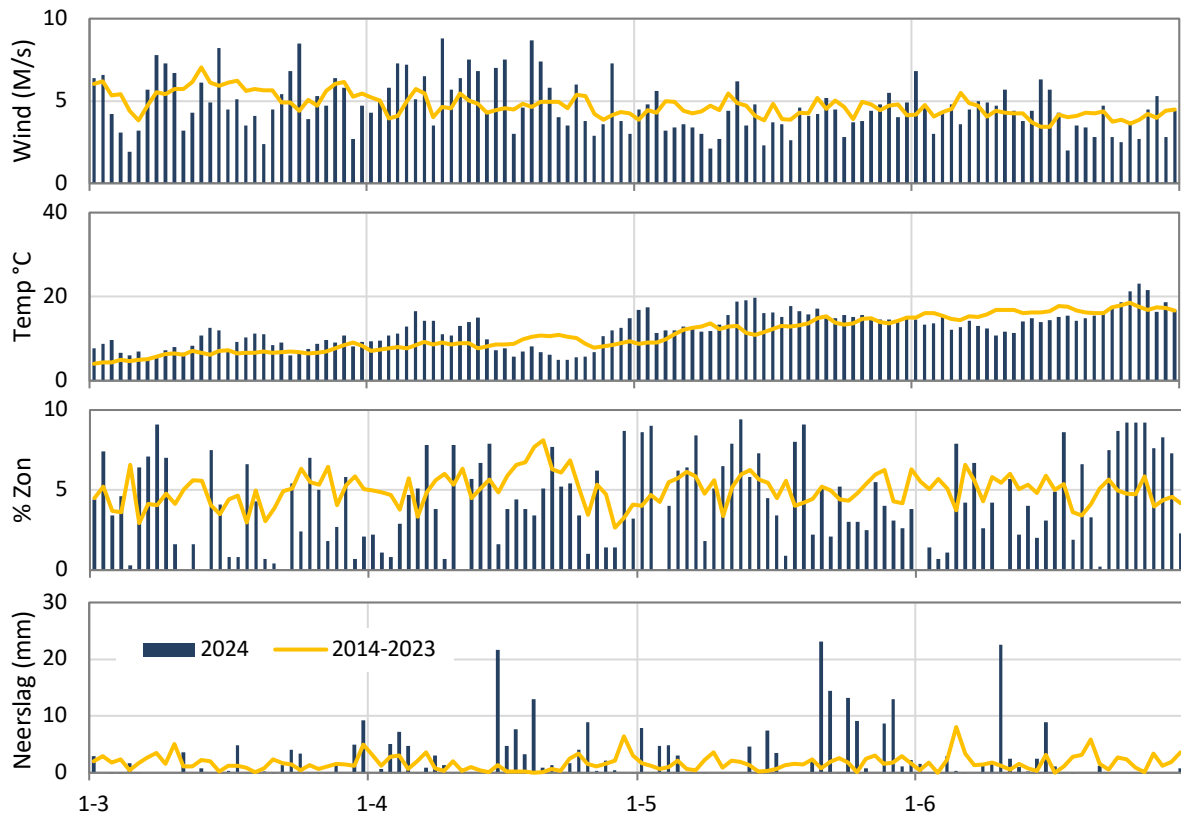
De winter van 2024 was zeer zacht, nat en somber. Op enkele korte periodes in december en januari na, bleef de temperatuur boven nul. Het is niet aannemelijk dat het winterweer in 2024 heeft geleid tot sterfte onder vorstgevoelige vogelsoorten. Het jaar 2024 onderscheidde zich vooral van de voorgaande jaren door de vele neerslag. De omstandigheden voorafgaande en tijdens het broedseizoen van 2024 waren niet alleen van meet af aan nat, maar bleven dat ook.

Met name in april regende en waaide het veel, waardoor er weinig dagen met optimale inventarisatie-omstandigheden overbleven (figuur 2). De relatief koude en natte periode in de loop van april kan er bovendien toe hebben geleid dat een deel van de trekvogels de trek naar broedgebieden uitstelde en de zangactiviteit van broedvogels gering was. Dit kan bij sommige soorten een drukkende invloed hebben gehad op de gevonden aantallen. In de overige maanden waren de weersomstandigheden redelijk gunstig voor inventarisatie.

Van de vogelgriep, die in 2022 en 2023 serieuze invloed had op aantallen van sommige soorten broedvogels, was in 2024 niet zo veel meer te merken. Met name bij langlevende soorten met een trage reproductie, is het echter waarschijnlijk dat de stand in 2024 is beïnvloed door sterfte in eerdere jaren.

3.4. Afwijkingen/foutendiscussie

Er waren geen afwijkingen die van invloed zijn geweest op de gevonden resultaten.

Figuur 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in de periode maart-juni 2024 afgezet tegen het gemiddelde van 2014-2023 (gele lijn), op basis van gegevens van het KNMI, station Berkhout.

Grote Sterns hadden, na van de Prinshendrik Zanddijk verdreven te zijn, uiteindelijk wel broedsucces in Utopia. Foto Bram Ubels.

4. Resultaten

4.1. Aantallen en dichtheden

In totaal werden in de het geïnventariseerde gebied 42 soorten vastgesteld als broedvogel die alle integraal zijn gekarteerd (tabel 2). Van de aangetroffen soorten staan er 14 op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten.

Tabel 2. Broedvogels in het gekarteerde gebied in 2024. De Rode lijststatus (Van Kleunen et al. 2017 is opgenomen in de kolom RL. (EB = Ernstig bedreigd, BE = Bedreigd, KW=Kwetsbaar, GE=Gevoelig).

Soort	Totaal	Utopia	Wagejot	Minke-waal	Nieuw Buiten-heim	Oude Sluis-hoek	Otter-saat	De Petten	RL
Fuut	1	0	0	0	1	0	0	0	
Knobbelzwaan	2	0	0	0	2	0	0	0	
Grauwe Gans	198	13	19	2	78	9	9	68	
Brandgans	42	0	0	0	21	20	0	1	
Nijlgans	18	3	5	0	8	0	0	2	
Bergeend	50	25	10	0	1	1	5	8	
Smient	3	2	0	0	1	0	0	0	GE
Krakeend	11	5	1	2	2	0	0	1	
Wintertaling	1	0	0	0	1	0	0	0	KW
Wilde Eend	44	19	10	3	5	0	2	5	
Soepeend	3	1	1	0	1	0	0	0	
Slobeend	7	2	1	0	1	0	0	3	KW
Kuifeend	25	14	3	2	4	1	1	0	
Eider	6	5	0	0	1	0	0	0	
Bruine Kiekendief	1	0	1	0	0	0	0	0	
Meerkoet	20	9	3	2	4	2	0	0	
Scholekster	44	22	4	2	5	5	1	5	
Kluut	193	38	59	2	69	11	5	9	
Kleine Plevier	2	1	0	0	1	0	0	0	
Bontbekplevier	5	1	1	0	2	1	0	0	KW
Kievit	6	4	0	0	0	0	0	2	
Grutto	5	1	0	0	1	1	0	2	GE
Tureluur	22	4	2	1	1	3	5	6	GE
Zwartkopmeeuw	1	0	1	0	0	0	0	0	
Kokmeeuw	3046	67	392	1	250	1123	758	455	
Stormmeeuw	9	0	0	0	0	0	0	9	
Kleine Mantelmeeuw	1	0	0	0	0	1	0	0	
Grote Stern	2932	2932	0	0	0	0	0	0	KW
Visdief	139	6	46	0	1	31	14	41	GE
Noordse Stern	6	0	0	0	1	4	1	0	BE
Dwergstern	1	0	0	0	1	0	0	0	KW
Houtduif	3	0	3	0	0	0	0	0	
Veldleeuwerik	2	2	0	0	0	0	0	0	GE
Oeverzwaluw	36	0	1	35	0	0	0	0	
Graspieper	4	0	1	1	1	1	0	0	GE
Gele Kwikstaart	1	1	0	0	0	0	0	0	GE
Rietzanger	2	0	0	0	2	0	0	0	
Bosrietzanger	2	0	2	0	0	0	0	0	
Kleine Karekiet	6	0	6	0	0	0	0	0	
Groenling	1	0	1	0	0	0	0	0	
Kneu	5	0	4	0	1	0	0	0	GE
Rietgors	1	0	0	0	1	0	0	0	

4.2. Reproductie

In de gebieden Ottersaat, Sluishoek, Nieuw Buitenheim, Minkewaal en het Wagejot werd door Lieuwe Dijkse in het kader van het Sovon reproductiemetnet Waddenzee het aantal jongen van Kokmeeuw, Visdief, Kluut en Scholekster dat vliegvlug werd bijgehouden. De reproductiecijfers zijn te zien in tabel 3. Voor Oude Sluishoek geldt dat enkel op het voorste eiland vanaf de zeedijk gezien de jongen goed te tellen waren. De tabel geeft dus enkel de aantallen van het voorste eiland weer.

Het broedsucces was nogal wisselend per soort en gebied. Visdieven deden het in Oude Sluishoek goed en in het Wagejot relatief goed maar de 14 paar in Ottersaat brachten slechts één jong groot. Kokmeeuwen deden het wat beter dan in de afgelopen jaren. Uit de gebieden waar het broedsucces werd geteld lag het reproductiecijfer het hoogst in Nieuw Buitenheim en het laagst in Ottersaat waar toch de op-een-na grootste kolonie zat. Van Kluut en Scholekster was het broedsucces ronduit slecht hoewel het Wagejot er relatief positief uitsprong.

Tabel 3. Reproductiecijfers van Kokmeeuw, Visdief, Kluut en Scholekster op een aantal broedplaatsen langs de Vogelboulevard. Ng = niet geteld.

Soort		Wagejot	Minkewaal	Nieuw	Oude	Ottersaat
				Buitenheim	Sluishoek	
Kokmeeuw	N broedpaar	392	1	250	762	758
	N jongen vliegvlug	160	0	115	245	225
	jongen/paar	0,41	0,00	0,46	0,32	0,30
Visdief	N broedpaar	46	0	1	31	14
	N jongen vliegvlug	21	nvt	0	21	1
	jongen/paar	0,46	nvt	0,00	0,68	0,07
Kluut	N broedpaar	59	2	69	11	5
	N jongen vliegvlug	19	1	2	0	0
	jongen/paar	0,32	0,50	0,03	0,00	0,00
Scholekster	N broedpaar	4	2	5	5	1
	N jongen vliegvlug	2	2	ng	0	0
	jongen/paar	0,5	1	ng	0	0

4.3. Vergelijking met eerdere karteringen

In alle deelgebieden hebben eerdere karteringen plaatsgevonden maar teljaren lopen niet altijd gelijk voor alle deelgebieden. Bovendien is de vogelboulevard met de aanleg van Utopia in 2010 en van Nieuw-buitenheim en Oude Sluishoek in de winter van 2017/2018 zo uitgebreid dat de huidige Vogelboulevard zich als geheel lastig laat vergelijken met tellingen uit het verleden. Daarnaast zijn de nieuw aangelegde gebieden ook van invloed op de al langer bestaande gebieden omdat er tussen jaren en gebieden veel uitwisseling plaatsvindt, met name door kolonievogels. De verschillende gebieden werken als communicerende vaten, wat een analyse van afzonderlijke gebieden als het Wagejot, Ottersaat en De Petten ook lastig maakt. Desalniettemin staan in Bijlage 1 de telreeksen voor alle afzonderlijke telgebieden. Hierbij moet rekening worden gehouden met methodologische verschillen en verschillen tussen waarnemers. In de meeste gevallen lijken deze verschillen mee te vallen en in elk geval ondergeschikt te zijn aan de zeer grote veranderingen in de landelijke populatiedynamiek.

4.4. Soortbesprekingen

Grauwe Gans (n=198)

Begin april is het aantal paren Grauwe ganzen per gebied geteld. De gebieden samen zijn goed voor 198 paar waarbij het grotendeels overzomerende en niet-broedende ganzen betreft die zich wel het hele broedseizoen in de gebieden ophielden. Een deel kwam wel tot broeden in rietvegetaties of op kleine eilandjes bijvoorbeeld langs de grotere plas in Nieuw Buitenheim waar de grootste aantallen werden gevonden, gevolgd door de Petten. In de overige gebieden waren de aantallen relatief laag.

Brandgans (n=42)

Op één paar in de Petten na zaten alle paren in een cluster in Nieuw Buitenheim en Sluishoek. Vaak zaten concentraties op de vaart die deze twee gebieden van elkaar scheidt. In de rietoevers en op kleine eilandjes aldaar komen paren tot broeden.

Nijlgans (n=18)

In Utopia, Wagejot, Nieuw Buitenheim en de Petten werden territoria Nijlgans opgetekend. De aantallen liepen uiteen van twee paar in de Petten tot acht in Nieuw Buitenheim. In meerdere gebieden kwamen paren tot broeden.

Bergeend (n=50)

De Bergeend is een algemene verschijning langs de Vogelboulevard. Op Minkewaal na herbergt ieder gebied minimaal een aantal paren. Utopia was goed voor de helft van de vijftig territoria. Paren foerageerden graag in de ondiepe wateren maar het lijkt erop dat slechts een klein deel daadwerkelijk broedde. In Utopia werd bijvoorbeeld maar één paar met kuikens gezien. Op 28 juni werden langs de hele Vogelboulevard negen paren met jongen gezien maar de mogelijkheid bestaat dat paren met jongen de waddendijk oversteken. Omgekeerd kunnen paren die niet op de Vogelboulevard broeden maar zich hier wel ophouden leiden tot territoria. Overtijende en ruiende concentraties zijn zoveel als mogelijk buiten de kartering gehouden.

Smient (n=3)

Smient is een zeldzame broedvogel in Nederland met in de laatste atlasperiode 20-40 paar in Nederland. Het aantal van drie territoria op de Vogelboulevard in 2024 is dan ook een substantieel deel van de Nederlandse broedpopulatie. Het ging om twee paar in Utopia en één in Nieuw Buitenheim. Paartjes hielden zich in mei en juni in paarverband op maar ook werd regelmatig door andere waarnemers alleen de man gezien, hetgeen kan suggereren dat het vrouwtje op het nest zat maar hiervoor is geen bewijs. Er zijn geen jongen waargenomen.

Paartje Smient op 4 juni in Nieuw Buitenheim. Foto Bram Ubels.

Wintertaling (n=1)

In april zaten nog redelijk wat paartjes Wintertaling in de gebieden. Een waarneming van een mannetje op 19 mei in combinatie met een waarneming van een paartje in april is voldoende voor een geldig territorium maar of er daadwerkelijk sprake was van een broedpaar is niet bekend.

Eider (n=6)

Hoewel er met zekerheid door Eiders wordt gebroed in de Vogelboulevard, kwamen er ook paren overtijen. Paren die met hoog tij groepsgewijs in Utopia rustten zijn daarom niet meegenomen. Alleen territoria die gebaseerd zijn op meer dan één waarneming zijn als betrouwbaar beschouwd en meegenomen in de totalen. Het ging om één territorium in Nieuw Buitenheim en vijf in Utopia. Op 29 april werd een broedende Eider gezien op één van de eilanden van Utopia en later werden er kuikens waargenomen (pers. med. Bas Kers). Het aantal territoria Eiders in Utopia schommelt nogal met vaak geen paren tot 44 in 2018, hoewel het de auteur van deze rapportage niet duidelijk is of overtijende paren daar uit zijn gefilterd.

Scholekster (n=44)

De Scholekster was broedvogel in alle deelgebieden van de vogelboulevard waarbij Utopia met 22 broedpaar goed was voor de helft van het totaal. In de rest van de gebieden zaten tussen de één en de

vijf paren. Voor Utopia was dit het hoogste aantal Scholeksters sinds 2005 dus hoewel de landelijke trend al decennia achteruit gaat, lijkt daar op de Vogelboulevard vooralsnog geen spraken van.

Kluut (n=193)

De Kluut was met 193 broedpaar goed vertegenwoordigd. De grootste kolonies bevonden zich in Nieuw-Buitenheim (69 paar), Wagejot (59) en Utopia (38). Het broedsucces is over het algemeen te laag. In de Wagejot was het broedsucces nog redelijk (19 jongen vliegvlug, gemiddeld 0,32 vliegvlug jong per paar) maar in de grootste kolonie, Nieuw-Buitenheim, wisten 69 paar slechts twee jongen groot te brengen, waarschijnlijk door predatie van nesten en kuikens.

Bontbekplevier (n=5)

Bontbekplevier is een echte pioniersoort die sterk kan reageren op nieuwe situaties. De aanleg van Utopia waar in 2011 tien broedpaar verschenen is daar een goed voorbeeld van. Dat de soort ook snel weer in aantal achteruit kan gaan bewijst Utopia ook. In 2022 en 2024 zat er nog maar één paar. Het totaal voor de Vogelboulevard komt in 2024 op vijf paar. De nog kale broedeilanden van Nieuw-Buitenheim hadden met twee broedpaar de grootste aantrekkingskracht.

Kievit (n=6)

De Kievit is een schaarse broedvogel van de Vogelboulevard met slechts zes paren waarvan vier in Utopia en twee in de Petten en 't Stoar. Het is opvallend dat Nieuw-Buitenheim en Sluishoek geen kieviten herbergen terwijl deze gebieden er op het oog toch goed uitzien.

Grutto (n=5)

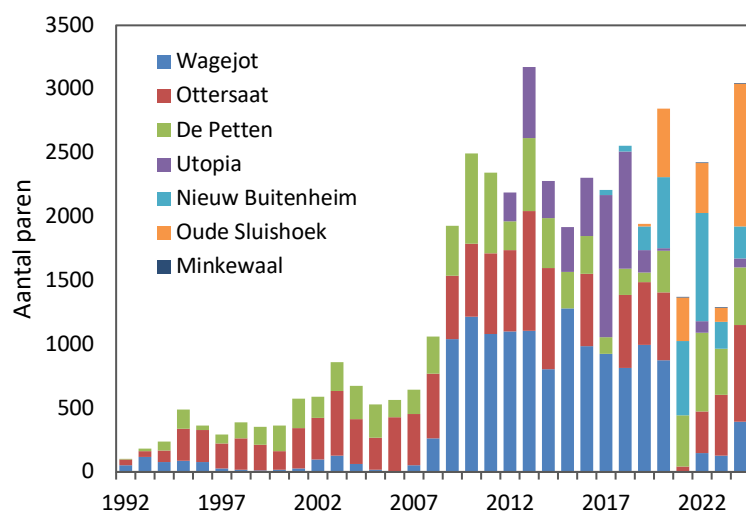
De Vogelboulevard is nog goed voor vijf paar Grutto's, waarvan twee in de Petten en 't Stoar en één in Utopia, Nieuw-Buitenheim en Oude Sluishoek. Hoewel de aantallen in de Petten en 't Stoar en in Utopia nooit echt hoog zijn geweest, waren deze in het verleden wel hoger en voor beide gebieden geldt een maximum van vier paar. In De Petten kwam in 2024 ten minste één jong groot.

Tureluur (n=22)

De Tureluur is een soort die thuishoort op de Vogelboulevard. De Petten was in 2024 het belangrijkste gebied voor Tureluur met zes paar, gevolgd door Ottersaat (5) en Utopia (4). De aantallen zijn lager dan in het verleden. In de Petten zaten in 2007 nog tweemaal zoveel paar en in Utopia waren dat er in 2015 nog 10. In Ottersaat zaten daarentegen juist weer wat meer Tureluurs dan de voorgaande jaren.

Zwartkopmeeuw (n=1)

De Zwartkopmeeuw is ondanks de spectaculaire opmars in Nederland als broedvogel in het Waddengebied nog altijd opvallend schaars. Op 26 juni bevond een paartje zich in de Kokmeeuwkolonie in het Wagejot, wat voldoende was voor een geldig territorium maar of er daadwerkelijk gebroed is, is niet bekend.

Figuur 3. Broedvogeltrend van de Kokmeeuw op de Vogelboulevard 1992 - 2024 uitgesplitst per deelgebied.

Kokmeeuw (n=3046)

De Kokmeeuw is de meest voorkomende broedvogel op de Vogelboulevard en is in 2024 in alle deelgebieden tot broeden gekomen. Op 19 mei werden alle kolonies geteld. De grootste kolonies

bevonden zich in Sluishoek (1123 paar) en Ottersaat (758). In totaal ging het om 3046 paar. Eind jaren negentig klom het aantal Kokmeeuwen langs de Vogelboulevard langzaam op van ongeveer 200 naar tot bijna 1000 paar, toen nog vrijwel uitsluitend in De Petten en Ottersaat (Figuur 3). Tussen 2007 en 2010 vond er massale vestiging plaats in het Wagejot en verdriedubbelde het aantal broedpaar aan de Vogelboulevard. Hoewel de aantallen uit Utopia ook weer inzakten is het totaal voor de gehele Vogelboulevard sindsdien relatief stabiel gebleven, waarbij de aantallen de laatste tien jaar tussen de 1917 en 2848 paar schommelden. In 2024 werd, ondanks de klap die Kokmeeuwen landelijk kregen door een uitbraak van hoog pathogene vogelgriep in 2023, het hoogste aantal sinds 2014 vastgesteld. Alleen in 2013 werden meer broedende Kokmeeuwen geteld op de Vogelboulevard. Daar de Nederlandse trend al decennia achteruit gaat is daar op de Texelse Vogelboulevard geen sprake van.

Kokmeeuwkolonie in de Petten waar in 2024 455 paar broedden. Foto: Bram Ubels.

Stormmeeuw (n=9)

Alleen in de Petten hebben Stormmeeuwen gebroed, het ging daarbij om 9 paar die verspreid als losse paren over het gebied zaten. Dit is het hoogste aantal dat hier in de afgelopen tien jaar is vastgesteld.

Kleine Mantelmeeuw (n=1)

In de duinen van Texel broeden Kleine mantelmeeuwen in groten getale maar op de Vogelboulevard is het een zeldzame broedvogel. Op het westelijke eiland van Oudesluishoek kwam één paar tot broeden.

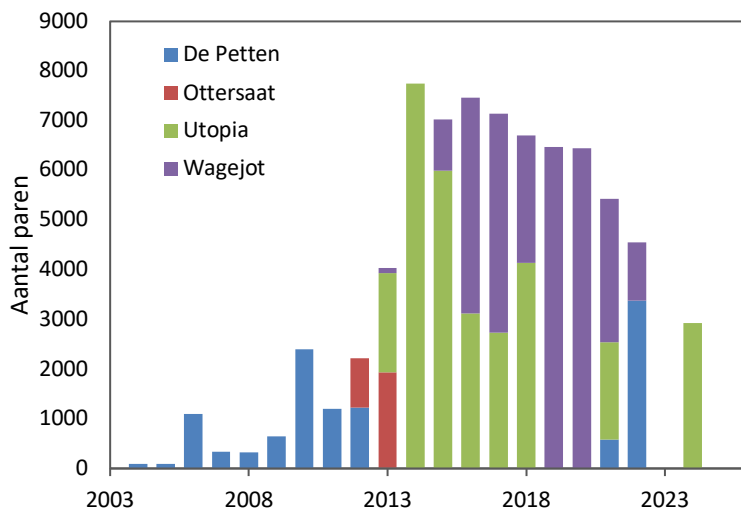
Grote Stern (n=2932)

Grote Sterns broeden in zeer hoge dichtheden in grote kolonies aan de kust. In Nederland vinden we grote kolonies alleen in de Delta en in het Waddengebied. Kolonies kunnen tussen jaren verplaatsen en de aantallen in één gebied kunnen derhalve sterk fluctueren. Texel herbergt in het Nederlandse Waddengebied de belangrijkste kolonies. Jarenlang nam de Nederlandse populatie toe en stabiliseerde net onder de 20.000 paar. Tot in het broedseizoen van 2022 onder Grote Sterns vogelgriep uitbrak met massale sterfte onder adulte broedvogels en een zeer laag broedsucces tot gevolg. In 2023 was landelijk nog 55% over van het aantal broedpaar voor de griepuitbraak.

Ook op Texel decimeerde de populatie. In 2023 waren de kolonies op Griend en in de Putten (Camperduin) verdwenen. Alleen de kolonies op de Steenplaat en op de Prins Hendrikzanddijk (4021 paar) waren bezet en er broedde voor het eerst in twintig jaar geen enkele Grote Stern op de Vogelboulevard (Figuur 4). In het broedseizoen van 2024 vestigde zich aanvankelijk weer enkel Grote sterns op de Prins Hendrikzanddijk maar later in het seizoen, in de loop van mei, verhuisde een groot deel daarvan naar Utopia vanwege predatie door Grote Mantelmeeuwen. Op 29 mei werd de omvang van deze hervestiging in kaart gebracht door Eelke Folmer die de kolonie met behulp van een drone heeft geteld. Bij de analyse van de beelden bleken er 2923 paar te broeden verdeeld over twee eilanden in Utopia. De Grote Sterns hadden in 2024 geen last van vogelgriep en in Utopia uiteindelijk een redelijk goed broedsucces.

Dronebeeld van de grote Sternkolonie op 29 mei boven Utopia. Beeld: Eelke Folmer.

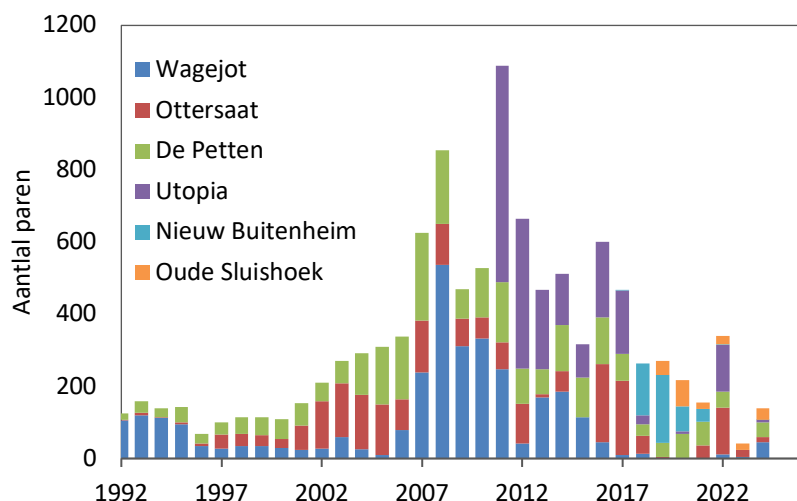
Figuur 4. Aantallen Grote Stern per deelgebied op de Vogelboulevard van 2003 t/m 2024. Let wel dit zijn enkel de aantallen voor de Vogelboulevard en dus niet het geheel voor Texel.

Visdief (n=139)

Visdieven houden van pioniershabitat dat in Nederland binnendijs nauwelijks nog bestaat. Derhalve wordt vaak kunstmatige broedgelegenheid gebruikt die deze pionierssituatie imiteert. Visdieven zijn in staat nieuwe broedgelegenheid massaal te koloniseren. Dat was aan de Vogelboulevard in 2008 in het Wagejot en in 2011 in Utopia het geval, resulterend in een aantal van 1114 paar dat jaar (Figuur 5). Hoewel de aantallen schommelen en er in 2024 ruim drie keer zoveel Visdieven broedden op de Vogelboulevard als in 2023, loopt de trend op de Vogelboulevard sindsdien sterk achteruit. De daling op de Vogelboulevard is sterker dan de landelijke afname in de afgelopen tien jaar (<5% per jaar).

Voor Visdief is het hoogste aantal nesten+paren geteld op één datum in het gehele onderzoeksgebied als eindtotaal aangehouden omdat de kans op uitwisseling tussen kolonies erg groot is. Het hoogste aantal was 139 paar op 4 juni. Op 19 mei werden 137 paren geteld maar was de verdeling tussen de kolonies

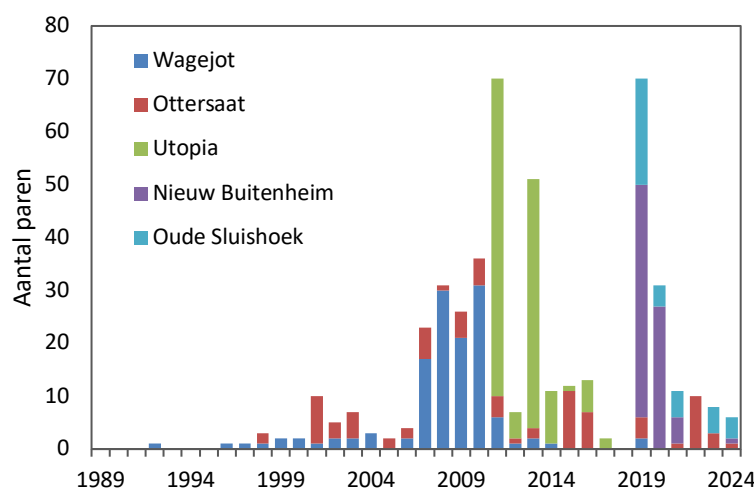
wat anders. Dat betekent dus dat voor Visdief niet per kolonie het hoogste aantal paren is genomen omdat dat hoogstwaarschijnlijk zou lijden tot een overschatting van de populatie op de Vogelboulevard. In Nieuwsluis en Ottersaat waren de aantallen hoger tijdens de telling van 19 mei (respectievelijk 39 ipv 31 en 23 ipv 14, hiermee is rekening gehouden bij de berekening van het broedsucces. In alle andere kolonies waren de aantallen het hoogst bij de telling van 4 juni). De Visdief broedde, met uitzondering van Minkewaal, in alle getelde deelgebieden van de Vogelboulevard. De grootste aantallen werden gevonden in het Wagejot (46 paar) en de Petten (41 paar). In de Petten zaten de meeste paren op een klein eilandje in de noordoosthoek van het gebied. Visdieven mijden broedeilanden met hogere begroeiing. Spaarzaam begroeide eilandjes, al dan niet met schelpenlaag, zijn ideaal. In het Wagejot zijn in de winter voorafgaand aan het broedseizoen nieuwe schelpen aangebracht, het lijkt erop dat deze ingreep direct effect heeft op Visdief.

Figuur 5. Aantallen Visdieven per deelgebied op de Vogelboulevard van 1992 t/m 2024.

Noordse Stern (n=6)

Noordse Sterns werden in drie kolonies aangetroffen: vier paartjes kwamen tot broeden op het oostelijke eiland in Nieuwsluis tussen Visdieven aan de rand van een Kokmeeuwkolonie en solitaire paren kwamen tot broeden in Nieuw Buitenheim en Ottersaat. Het aantal Noordse Sterns dat op de Vogelboulevard broedt fluctueert sterk met piekjaren tot 70 paar in 2011 en 2019. Sinds dit laatste piekjaar is het aantal teruggelopen tot zes paar in 2024 (Figuur 6). De Noordse Stern is een langlevende soort en kolonies kunnen van jaar op jaar verplaatsen wat de enorme fluctuaties verklaart. De aantallen in één gebied geven derhalve niet het hele beeld maar ook landelijk gaat de Noordse Stern al sinds 1995 achteruit (<5% per jaar).

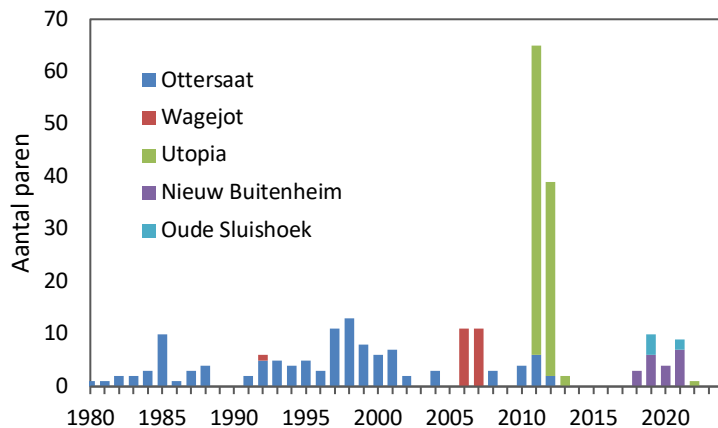

Figuur 6. Aantallen Noordse Sterns per deelgebied op de Vogelboulevard van 1989 t/m 2024.

Dwergstern (n=1)

De Nederlandse broedpopulatie groeit sinds de eeuwwisseling significant maar kolonies kunnen tussen jaren verplaatsen en zelfs binnen een broedseizoen vindt vaak uitwisseling plaats. In het Nederlandse Waddengebied is Texel de enige binnendijkse broedplaats voor deze soort. Langs de Vogelboulevard komt de Dwergstern onregelmatig in klein aantal voor en heeft daarmee als echte pionier een grillig

voorkomen (Figuur 7). De topjaren aan de Vogelboulevard waren 2011 en 2012 toen tientallen paren tot broeden kwamen in Utopia. De afgelopen jaren kwam het aantal op de Vogelboulevard niet boven de tien, waarbij Nieuw Buitenheim de belangrijkste broedplaats was. Eind april 2024 hing een paartje Dwergstern rond in Nieuw Buitenheim, in mei was daar een baltsend paartje aanwezig waarbij een visje werd overgedragen maar broeden is niet vastgesteld. Aangelegde broedeilanden zijn in de eerste jaren vaak aantrekkelijk maar vegetatieontwikkeling zorgt ervoor dat kunstmatige broedgelegenheid vaak binnen enkele jaren weer verlaten wordt. Het opnieuw opschonen van broedeilanden kan nieuwe vestigingen opleveren.

Figuur 7. Broedvogeltrend van de Dwergstern op de Vogelboulevard 1980 - 2024 uitgesplitst per deelgebied.

Veldleeuwerik (n=2)

Alleen in Utopia werden Veldleeuweriken vastgesteld en dat waren er slechts twee. De afwisseling van kruidenrijk grasland en door ganzen kortgegrasde vegetatie vormt ogenschijnlijk een geschikt habitat voor deze soort maar in de Petten, Sluishoek en Nieuw Buitenheim waar dit habitat domineert wordt de Veldleeuwerik niet aangetroffen. In de Petten is de zang sinds 2000 al niet meer te horen en in Utopia waren de aantallen de afgelopen jaren laag. Dit beeld past in de landelijke trend.

Oeverzwaluw (n=36)

Van de 73 kunstgangen in de Oeverzwaluwkolonie in Minkemaal waren er in 2024 35 bezet. Op 28 juni zijn de nestgangen van dichtbij geïnspecteerd. Holtes die doorliepen met gebruikssporen (pootjes, nageltjes, poepjes en/of veertjes) zijn als bewoond beschouwd. Daarnaast vond spontane vestiging plaats in een natuurlijk stijlwandje bij het plasje aan de zuidkant van het Wagejot waar eind april zes paar aan nestbouw begonnen. Dit zetten echter niet door en het kwam tot één broedgeval.

Kunstwand Oeverzwaluw Minkemaal op 28 juni, foto Bram Ubels.

Graspieper (n=4)

Ondanks de beschikbare hoeveelheid ogenschijnlijk geschikt habitat zijn de Graspieperaantallen erg laag. Zo herbergen Utopia en de Petten bijvoorbeeld geen enkel territorium meer terwijl dat in het verleden wel zo was en er landelijk geen sprake van afname meer is.

5. Evaluatie

De Vogelboulevard behoort tot de bekendste en meest populaire vogelgebieden van Nederland. En dat is niet voor niets. Deze binnendijkse gecreëerde natte parels met kunstmatig aangelegde broedeilanden huisvesten enorme aantallen kustbroedvogels waarvan met name een aantal visetende kolonievogels in grote getale tot broeden komen. De aantallen aan de Vogelboulevard vormen voor een aantal soorten een belangrijk deel van de totalen voor het Nederlandse Waddengebied. Voor Kluut geldt dat in 2024 5,2% van de natura2000 doelstelling voor de Waddenzee (3800 paar) in de Vogelboulevard tot broeden kwam. Voor Bontbekplevier was dat 8,3% en voor Grote Stern 18,3%. Dit toont het belang van de Vogelboulevard als broedplaats voor de Nederlandse Waddenzee.

Kustbroedvogels en koloniebroeders zijn gewend te overleven in zeer dynamische gebieden als de Waddenzee waarbij de situaties en condities van broedlocaties tussen jaren sterk kunnen verschillen. Dit vereist het vermogen om snel te kunnen reageren op geschikte pioniersituaties. De aantallen van kolonievogels kunnen tussen jaren sterk fluctueren omdat uitwisseling niet ongewoon is en kolonies verplaatsen, verschijnen en verdwijnen. Kolonies in een grotere regio werken als communicerende vaten en wanneer naar specifieke gebieden wordt gekeken hebben kolonievogels vaak een grillig voorkomen. Omdat de aanleg van een nieuw gebied (Utopia 2010, Nieuw Buitenheim en Sluishoek winter 2017/2018) een enorme impuls kan geven aan de broedvogelbevolking van de Vogelboulevard en de aanleg en successie voor de verschillende deelgebieden niet gelijk lopen met elkaar, is het lastig uitspraken te doen over de broedvogelbevolking in het gebied als geheel.

Wel kan gesteld worden dat vogels zeer sterk kunnen reageren op de aanleg van nieuwe broedgelegenheid. Dat bewijst ook de komst van Utopia dat tussen 2009 en 2011 werd aangelegd. In het eerste jaar dat de broedeilanden gereed waren vestigde zich hier direct grote aantallen sterns met 600 paar Visdief, 60 paar Noordse Sterns en 54 paar Dwergsterns en ook soorten als Kluut (73) en Bontbekplevier (10) wisten Utopia in het eerste jaar te vinden. Naar mate de tijd verstrijkt neemt de successie van vegetatie toe en nemen de pioniersoorten in aantal af. Dat fenomeen zien we ook op de Vogelboulevard. Vegetatieontwikkeling kan een positieve invloed hebben op de vestiging van Kokmeeuw dat, wanneer in grote getale aanwezig, het verder verdringen van pioniersoorten in de hand kan werken. Bovendien bevordert de aanwezigheid van oevervegetatie ook de komst van Bruine ratten die aanzienlijke schade kunnen aanrichten in kolonies en dit speelt ook op Texel. Omgekeerd nemen soorten die meer afhankelijk zijn van oevervegetatie als Wilde Eend en Kuifeend toe wanneer na een aantal jaren de vegetatieontwikkeling opgang komt. Om binnendijkse broedplaatsen voor langere tijd geschikt te houden voor pioniers is beheer nodig waarbij de vegetatie terug wordt gezet en broedeilanden op worden geschoond en elke paar jaar worden bekleed met nieuwe grond of schelpen.

Binnendijkse broedplaatsen worden met de toenemende kans op zomerstormen steeds belangrijker. Tegelijkertijd zien we met de uitbraak van vogelgriep, maar ook de komst van Bruine ratten, dat kolonies in binnendijkse gebieden ook erg kwetsbaar kunnen zijn. Dit benadrukt het belang van risicospreiding en optimale inrichting en behoud van uiteenliggende binnendijkse broedplaatsen, waar de Vogelboulevard op Texel een uitstekend voorbeeld van is.

Grote Sterns boven de kolonie in Utopia op 19 mei. Foto: Bram Ubels.

6. Literatuur

Putters, N. 2022. Verdiepende monitoring van kustbroedvogels. Inventarisatie en advies vogelboulevard Texel 2022. Stagerapport.

Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Manen W. 2024 (in prep.). Handreiking gebiedskarteringen broedvogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage 1. Vergelijkingen met eerdere karteringen

A: Veranderingen van de broedvogelbevolking van Utopia van 2002 t/m 2024.

Soort	2002	2005	2006	2007	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2017	2018	2020	2022	2024
Fuut	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	0
Grauwe Gans	1	2	4	3	1	-	-	-	12	3	4	-	-	3	-	13
Grote Canadese Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	-	0
Nijlgans	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	3	-	3
Bergeend	1	1	1	1	1	-	-	1	16	-	-	-	-	4	3	25
Smient	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	-	2
Krakeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	5	-	-	2	-	5
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	0
Wilde Eend	1	3	4	4	5	-	-	2	22	14	20	-	-	11	-	19
Soepeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1
Slobeend	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	2	-	-	1	1	2
Kuifeend	-	-	-	1	1	-	-	3	-	-	8	-	-	12	2	14
Eider	0	0	0	0	0	0	2	0	4	0	3	0	44	6	12	5
Bruine Kiekendief	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Kwartel	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Meerkoet	2	3	3	3	3	-	-	1	-	-	4	-	-	3	-	9
Scholekster	40	5	7	5	13	-	12	14	17	12	20	-	-	19	12	22
Kluut	0	0	0	0	0	0	73	73	62	67	79	56	26	39	57	38
Kleine Plevier	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	-	1
Bontbekplevier	0	0	0	0	0	1	10	4	4	3	2	3	2	0	1	1
Kievit	48	18	15	16	30	-	18	5	19	14	14	-	-	3	1	4
Grutto	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	1	-	-	0	-	1
Tureluur	20	9	10	7	4	-	16	4	4	8	10	-	-	4	-	4
Kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	226	558	291	351	1112	-	24	95	67
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	65	0
Grote Stern	-	-	-	-	-	-	-	-	2000	7750	6001	2736	-	-	-	2932
Visdief	-	-	-	-	-	-	600	414	219	142	92	176	-	6	130	6
Noordse Stern	-	-	-	-	-	-	60	5	47	10	1	2	-	-	-	0
Dwergstern	-	-	-	-	-	-	54	37	2	-	-	-	-	-	1	0
Houtduif	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	0
Veldleeuwerik	1	-	-	-	3	-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	2
Graspieper	6	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Gele Kwikstaart	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Kleine Karekiet	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	0
Rietgors	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0

B: Veranderingen van de broedvogelbevolking van het Wagejot van 1981 t/m 2024. De reeks van 1991 t/m 2017 werd jaarlijks geteld maar de resultaten zijn om het jaar weergegeven omdat de tabel anders te groot zou worden.

Soort	1981	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2022	2024
Knobbelzwaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Grauwe Gans	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	2	1	-	0	19
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	-	0	5
Bergeend	0	0	0	0	0	2	2	5	9	8	15	12	2	7	-	3	10
Krakeend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	1
Wilde Eend	0	2	2	2	2	4	6	8	-	2	0	2	7	11	-	-	10
Soepeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Slobeend	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	-	0	1
Kuifeend	0	0	0	0	0	1	7	6	2	3	1	0	0	0	-	0	3
Bruine Kiekendief	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	-	0	1
Fazant	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	-	-	0
Waterhoen	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	-	-	0
Meerkoet	0	0	2	3	3	2	4	8	0	2	0	0	0	0	-	-	3
Scholekster	5	12	11	9	5	7	6	8	10	9	10	9	14	12	-	4	4
Kluut	23	40	37	28	20	15	13	41	9	157	93	26	46	32	6	16	59
Bontbekplevier	3	0	8	6	6	5	5	4	2	7	3	3	1	0	0	0	1
Kievit	0	2	3	2	0	2	2	1	0	1	0	11	1	1	-	0	0
Grutto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	-	0	0
Tureluur	0	9	7	9	6	3	4	5	1	4	3	9	2	8	-	1	2
Zwartkopmeeuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	1
Kokmeeuw	0	15	120	90	25	14	26	127	19	55	1040	1083	1104	1282	927	147	392
Grote Stern	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	94	1021	4411	0	0
Visdief	0	52	120	95	28	35	24	59	9	238	312	248	169	114	10	11	46
Noordse Stern	0	0	0	0	0	2	1	2	0	17	21	6	2	0	0	0	0
Dwergstern	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0
Houtduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Oeverzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Graspieper	0	0	0	0	2	3	3	0	-	2	0	0	0	0	-	0	1
Gele Kwikstaart	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	-	0	0
Witte Kwikstaart	2	2	0	0	2	0	0	0	-	0	0	0	1	0	-	0	0
Tapuit	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Rietzanger	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Kleine Karekiet	0	0	0	0	0	0	0	6	-	2	0	0	0	0	-	-	6
Kauw	0	0	0	0	0	4	0	0	0	5	1	4	2	0	-	-	0
Groenling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kneu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4

C: Veranderingen van de broedvogelbevolking van het Minkewaal van 2003 t/m 2024.

Soort	2003	2004	2005	2006	2007	2009	2015	2017	2021	2024
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Bergeend	-	-	1	1	1	-	-	-	1	0
Wilde Eend	2	2	1	-	1	-	-	-	2	3
Soepeend	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
Kuifeend	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Meerkoet	-	1	1	2	2	-	-	-	1	2
Scholekster	1	1	1	1	2	-	-	-	2	2
Kluut	0	0	1	0	0	2	7	3	6	2
Bontbekplevier	1	1	0	0	0	0	0	-	-	0
Kievit	-	-	-	-	1	-	-	-	0	0
Tureluur	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Oeverzwaluw	1	-	-	-	-	-	-	-	-	35
Graspieper	2	2	-	-	-	-	-	-	1	1
Gele Kwikstaart	1	1	-	-	-	-	-	-	-	0
Kleine Karekiet	-	1	-	-	-	-	-	-	-	0

D: Veranderingen van de broedvogelbevolking van Nieuw-Buitenheim van 2020 t/m 2024.

Soort	2020	2022	2024	Soort	2020	2022	2024
Fuut	0	0	1	Scholekster	3	2	5
Knobbelzwaan	0	0	1	Kluut	47	14	69
Grauwe Gans	7	-	78	Kleine Plevier	2	0	1
Brandgans	3	2	21	Bontbekplevier	2	0	2
Nijlgans	1	1	8	Grutto	1	-	1
Bergeend	1	2	1	Tureluur	1	2	1
Smient	0	0	1	Kokmeeuw	553	848	250
Krakeend	0	0	2	Visdief	70	1	1
Wintertaling	0	0	1	Noordse Stern	27	0	1
Wilde Eend	1	-	5	Dwergstern	4	0	1
Soepeend	0	-	1	Gele Kwikstaart	1	0	0
Slobeend	0	0	1	Graspieper	-	-	1
Eider	0	0	1	Rietzanger	-	-	2
Kuifeend	1	0	4	Kneu	-	-	1
Meerkoet	1	-	4	Rietgors	-	-	1

E: Veranderingen van de broedvogelbevolking van Oude Sluishoek van 2020 t/m 2024.

Soort	2020	2022	2024	Soort	2020	2022	2024
Grauwe Gans	3	-	9	Grutto	1	-	1
Brandgans	0	-	20	Tureluur	-	-	3
Nijlgans	1	-	0	Kokmeeuw	539	390	1123
Bergeend	1	-	1	Kleine mantelmeeuw	-	-	1
Soepeend	0	-	-	Visdief	72	23	31
Kuifeend	0	-	1	Noordse Stern	4	-	4
Meerkoet	-	-	2	Gele Kwikstaart	1	1	0
Scholekster	2	1	5	Graspieper	-	-	1
Kluut	33	7	11	Blauwborst	0	1	0
Bontbekplevier	1	1	0				

F: Veranderingen van de broedvogelbevolking van Ottersaat van 1979 t/m 2024. De reeks van 1991 t/m 2014 werd jaarlijks geteld maar de resultaten zijn om het jaar weergegeven omdat de tabel anders te groot zou worden.

Soort	79	80	81	91	93	95	97	99	01	03	05	07	09	11	13	14	22	24
Grauwe Gans	0	0	1	3	2	3	4	5	8	0	2	2	0	0	2	1	-	9
Grote Canadese Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Bergeend	0	0	0	2	1	0	0	0	2	1	1	3	0	1	2	1	2	5
Wilde Eend	0	0	0	0	0	0	4	3	5	0	-	1	1	0	0	1	1	2
Kuifeend	0	0	0	1	0	0	3	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Waterhoen	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Meerkoet	0	0	6	7	5	5	6	4	3	0	0	3	2	0	0	0	-	0
Scholekster	2	8	7	5	5	4	4	7	4	1	0	3	2	5	0	7	2	1
Kluut	0	4	6	4	9	16	23	29	24	11	6	16	8	12	5	5	13	5
Kleine Plevier	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Bontbekplevier	0	0	4	3	3	2	5	5	4	3	4	2	2	2	0	0	0	0
Kievit	2	0	0	5	3	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Grutto	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tureluur	3	0	0	6	3	2	2	2	3	0	2	2	2	1	1	0	2	5
Zwartkopmeeuw	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kokmeeuw	100	100	100	8	45	250	200	200	320	506	250	400	500	631	943	794	326	758
Grote Stern	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1922	0	0	0
Visdief	0	16	12	4	6	6	39	30	21	149	140	145	75	73	9	0	130	14
Noordse Stern	0	0	0	0	0	0	0	0	3	5	2	6	5	4	0	0	10	1
Dwergstern	0	1	1	2	5	4	11	12	12	0	0	0	0	5	0	1	0	0
Veldleeuwerik	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Graspieper	0	0	0	1	0	1	4	3	4	0	-	0	0	0	0	0	0	0
Gele Kwikstaart	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Karekiet	3	0	0	0	0	0	5	4	1	0	-	0	0	0	1	1	-	0
Rietgors	0	0	0	0	1	0	2	2	0	0	-	0	0	0	0	0	-	0

G: Veranderingen van de broedvogelbevolking van De Petten en 't Stoar van 1978 t/m 2024. De reeks van 1995 t/m 2017 werd jaarlijks geteld maar de resultaten zijn om het jaar weergegeven omdat de tabel anders te groot zou worden.

Soort	1978	1979	1980	1981	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2022	2024
Grauwe Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	5	0	0	0	-	-	-	68
Brandgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Grote Canadese Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	2
Bergeend	0	0	0	0	0	0	0	2	0	4	2	5	0	2	0	6	8	8
Krakeend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Wintertaling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0
Wilde Eend	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-	5
Slobeend	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	3	2	1	1	2	0	2	3
Kuifeend	0	0	0	0	2	0	4	3	0	3	1	1	2	2	1	0	0	0
Waterhoen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	-	0
Scholekster	17	10	12	10	4	4	7	16	14	17	17	11	12	0	13	14	5	5
Kluut	6	3	0	0	6	35	18	11	13	6	17	21	37	31	29	2	10	9
Bontbekplevier	1	2	0	1	1	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Kievit	10	6	8	9	7	9	7	0	0	8	6	4	5	0	3	0	-	2
Grutto	2	2	4	4	2	3	4	0	0	3	1	1	2	0	2	3	-	2
Tureluur	8	7	10	7	7	8	4	7	0	11	12	10	7	0	9	11	4	6
Kokmeeuw	80	40	30	0	150	70	140	226	217	264	189	564	632	445	284	130	327	455
Stormmeeuw	0	0	0	0	0	1	1	2	1	5	3	4	4	4	7	7	9	9
Zilvermeeuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3	3	0	0
Grote Stern	0	0	0	0	0	0	0	0	1	90	337	650	1200	15	0	0	-	0
Visdief	28	14	10	0	42	34	50	61	62	161	243	178	167	70	110	74	18	41
Noordse Stern	0	0	0	0	0	1	2	0	0	1	0	9	0	0	0	0	0	0
Dwergstern	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Veldleeuwerik	8	10	0	10	1	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Graspieper	2	2	0	3	2	4	5	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0
Gele Kwikstaart	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rietgors	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	1	-	0

Bijlage 2. Soortkaarten inventarisatie 2024

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl)

In opdracht van:

Natuurmonumenten

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

